

Received: 19-05-2022

Revised: 09-07-2022

Accepted: 19-07-2022

ภาพสะท้อนของผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษาต่อการปรับกระบวนการทัศน์ทางรัฐศาสตร์
ภายหลังสถานการณ์โควิด 19: กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Reflection of Educational Stakeholders toward Next Scenarios of Political
Science after COVID-19 Situation: A Case of Suratthani Rajabhat University

อัสวีศิริ ลาปีอี^{*1}

Aussiri Lapi-e

sirin.a@hotmail.comฐากร สิทธิโชค¹

Thakorn Sitthichock

Teepla@hotmail.comอาหมาด อาตตันตรา²

Ahmad Attantra

aamard1@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนของผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษาต่อการปรับกระบวนการทัศน์ทางรัฐศาสตร์ภายหลังสถานการณ์โควิด 19 กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 62 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสำรวจภาคสนามโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตลอดจนการระดมสมองจากคณาจารย์ ผู้บริหาร ตัวแทนเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาและตัวแทนนักศึกษา จำนวน 10 คน สำหรับเสนอแนะแนวทางจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทร่วมสมัย

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อแนวทางดำเนินงานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตภายใต้สถานการณ์โควิด 19 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.99) เรียงตามลำดับเป็นรายด้านดังนี้ ด้านการวางแผนนโยบายการบริหาร ด้านการพัฒนาผู้สอน/บุคลากร ด้านการประเมินผลการสอนและด้านการจัดการเรียนการสอน ขณะที่ข้อเสนอแนะ

* Corresponding Author

¹ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Department of Social Science, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University

² สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Graduate School Office, Surat Thani Rajabhat University

ทางการปรับกระบวนการจัดการศึกษาทางรัฐศาสตร์จากภาพสะท้อนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ภายหลังสถานการณ์โควิด 19 หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตควรสร้างองค์ความรู้เชิงอำนาจซึ่งอยู่ภายใต้ข้อบ่งชี้ที่สัมพันธ์กับจุดยืนทางญาณวิทยาว่า ด้วยกระแสและอิทธิพลของสื่อ สารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลทางรัฐศาสตร์ รวมทั้งปรับวิธีวิทยาวิเคราะห์ข้อบ่งชี้เชิง เนื้อหาตามภูมิทัศน์การเมืองแบบใหม่ที่หลากหลายมากขึ้น

คำสำคัญ: การปรับกระบวนการทัศน์, ผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษา, สถานการณ์โควิด 19

Abstract

The purposes of the research were to study the reflection of educational stakeholders towards next scenarios of political science after COVID-19 situation - a case of Suratthani Rajabhat University. The samples were 62 graduate students. Data collection were done using survey and questionnaires. The collected data was analyzed using descriptive statistics, which included frequency distribution, percentage, average, and standard deviation, as well as data were synthesize by brainstorming of stakeholders consisting of staff, teachers, executive board, lecturers of university network and student representatives for guidelines teaching to manage in a contemporary situation.

The results showed that opinions of students towards teaching management in the Master of Political Science program, Suratthani Rajabhat University after COVID-19 situation were at high level overall ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.99). The most opinion levels were from the students with the management policy and planning, followed by teacher and officer development, measurement for learning evaluation, and teaching and learning management respectively. Proposes of the teaching management after COVID-19 should be next scenarios in contemporary of political science approaches to paradigm shift of education management for epistemology based on media influence information and digital politics and technology, include adapting scope and methodology of political science for diversity content on new political landscape.

Keywords: Paradigm shift, Educational stakeholders, COVID-19 Situation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย ภายใต้สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม หรือ อว. ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญต่อการผลิตกำลังคนที่สำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ ซึ่งถือเป็นกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อประสานผลประโยชน์ระหว่างบทบาทของอำนาจรัฐผ่านการอาศัยเครื่องมือ อุปกรณ์ งบประมาณ บุคลากร รวมถึงหน้าที่ที่ระบุตามกฎหมายบัญญัติไว้เพื่อจัดการศึกษาแก่ประชาชนในฐานะของผู้รับบริการ ให้ได้รับผลประโยชน์อย่างสูงสุด (อภิรติ จิโรภาส และอัศวศิริ ลาปือ, 2561) จากรูปแบบชุดความสัมพันธ์ดังกล่าว จำเป็นต้องตระหนักและปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทการดำเนินงานเพื่อรองรับกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบความปกติใหม่ (new normal) อย่างเร่งด่วนตามอำนาจหน้าที่ที่จำเป็นต้องรับผิดชอบ ซึ่งบทบาทที่ถือว่ามีความจำเป็นต้องจัดรูปแบบการดำเนินงานตามสถานการณ์การแพร่กระจายของวิกฤตโควิด - 19 อันมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้ปฏิบัติการและผู้รับบริการดังกล่าว นั้น โดยถือเป็นภาระจำเป็นที่หน่วยงานรับผิดชอบต้องทบทวนถึงแนวทางการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้องตามประกาศโดยอาศัยอำนาจตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (2564) ที่กำหนดให้มีการเว้นระยะห่างทางสังคม (social distancing) ห้ามการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกประเภท เพื่อจัดการเรียนการสอนหรือการทำกิจกรรมใดๆ ที่มีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมาก เว้นแต่เป็นการดำเนินการสื่อสารแบบทางไกลหรือด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบกับแนวทางดำเนินงานโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา/ผู้ปกครองรวมถึงครู ผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้ยึดการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ทั้ง 2 รูปแบบ ดังนี้ (ปิยะวรรณ ปานโต, 2563)

รูปแบบที่ 1 คือ การเรียนการสอนนักเรียนระดับอนุบาล 1 ประถมศึกษาและมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้ใช้ระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) 50 นาที ผ่านช่องโทรทัศน์และเว็บไซต์ และ 10 นาที สื่อสารผู้ปกครองและนักเรียนด้วยระบบ

โทรศัพท์ (Line) และอื่นๆ โดยนักเรียนต้องดูตารางสอนนอกอาคารล่วงหน้า 1 วัน ศึกษาแฟ้มงานเอกสารประกอบการเรียน เข้าเรียนผ่านโทรทัศน์และสื่อบันทึกความรู้จากบทเรียน เข้าระบบเช็คชื่อออนไลน์ที่ครูออกแบบไว้ นักเรียนสอบถามข้อสงสัย สื่อสารกับครูผ่านไลน์กลุ่ม ส่วนผู้ปกครอง เตรียมความพร้อมด้านอุปกรณ์และสถานที่เรียนที่บ้านศึกษาความเข้าใจตารางสอน และแผนการเรียน ติดต่อสื่อสารกับครูผ่านโทรศัพท์และกลุ่มไลน์ สำหรับครูผู้สอนจัดเตรียมเอกสารแบบฝึกหัดให้นักเรียนและผู้ปกครอง มอบใบงานให้นักเรียนและผู้ปกครอง สื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครองผ่านไลน์

รูปแบบที่ 2 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ให้ใช้ระบบการศึกษาทางไกลผ่านออนไลน์ (online real-time learning obec TV) จำนวน 13 ช่อง ใช้เวลาเรียน 30 นาทีผ่านระบบ VTR (สื่อมีภาพและเสียง) จากครูต้นแบบและ 20 นาทีผ่านครูประจำวิชาด้วย video conference โดยนักเรียนเข้ากลุ่มไลน์ศึกษาแฟ้มงานประกอบการเรียน เข้าเรียนผ่านระบบออนไลน์ที่ครูออกแบบไว้และร่วมแลกเปลี่ยนกับครูผู้สอน/ผู้ปกครองจะต้องศึกษาตารางเรียนล่วงหน้า สนับสนุนการเตรียมเครื่องมือสัญญาณการเรียนออนไลน์ สนับสนุนให้นักเรียนสืบค้นงาน จัดทำแฟ้มสะสมความรู้ ติดต่อครูผ่านกลุ่มไลน์และครูผู้สอนสำรวจความพร้อมนักเรียนรายบุคคล ศึกษาการใช้โปรแกรมออนไลน์เตรียมและออกแบบกิจกรรมใบงานที่เหมาะสม จัดการเรียนตามวิธีที่ดำเนินการสอนและมอบใบงานหรืออื่นๆ ผ่านระบบวิดีโอ ประสานผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น

จากข้อกำหนดข้างต้นได้นำไปสู่การปรับรายละเอียดการจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมเฉพาะสถานศึกษาในระดับปฐมวัยและที่สูงกว่าตามระเบียบข้างต้นเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมถึงบริบทการดำเนินงานจัดการศึกษาสำหรับสถาบันระดับอุดมศึกษาที่ชัดเจนเท่าไรนัก หากแต่ผู้เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลการบริหารจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมจำเป็นต้องตัดสินใจอย่างเร่งด่วนและอาศัยอำนาจสั่งการแบบเด็ดขาด ซึ่งได้นำไปสู่การออกนโยบายออกประกาศมาตรการลดภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาแก่ผู้ปกครองและนักศึกษา ภายใต้การอนุมัติงบประมาณเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษานำไปใช้ลดค่าเทอมและค่าธรรมเนียมการศึกษาภาคเรียนที่ 1/2564 ให้แก่นักศึกษา จากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อบรรเทาผลกระทบด้านค่าใช้จ่ายทางการศึกษา อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “12 เดือน 12 ดี กระทรวง อว.” สำหรับกรณีมหาวิทยาลัยของรัฐลดค่าเทอมให้นักศึกษาสูงสุด 50% สำหรับนักศึกษาชาวไทย ตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ปริญญาตรี ตลอดจนระดับบัณฑิตศึกษาครอบคลุมการเรียนการสอนทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ โดยมีเงื่อนไขดังนี้ (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2564)

1) ไม่เกิน 50,000 บาท ลด 50%

2) 50,001-100,000 ลด 30%

3) 100,000 บาท ขึ้นไป ลด 10% ขณะเดียวกันในส่วนสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รัฐบาลสนับสนุนลดค่าเล่าเรียน/ค่าธรรมเนียมการศึกษา ลด 5,000 บาท เป็นต้น

ด้วยข้อกำหนดตามมาตรการดังกล่าวก็ได้นำไปสู่การจัดวางระเบียบการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนกิจกรรมทางการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมและมีความชัดเจนแต่อย่างใด ประกอบกับที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี (กบ.) ครั้งที่ 9/2564 เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2564 ได้นำไปสู่การแสวงหาข้อสรุปสำหรับสร้างมาตรการดำเนินงานภายใต้กรอบพิจารณาการรับนโยบายของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) โดยกำหนดลดค่าเทอม 50% ของนักศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี – ปริญญาโท (ทั้งภาคปกติและภาค กศ.บพ.) ในภาคเรียนที่ 1/2564 เป็นต้นไปจนกว่าจะมีประกาศเปลี่ยนแปลง ซึ่งถึงแม้มหาวิทยาลัยได้ประโยชน์จากนโยบายดังกล่าวในเชิงปริมาณผ่านต้นทุนการผลิต หากแต่ในเชิงผลสัมฤทธิ์ที่สัมพันธ์กับแนวทางการเตรียมพร้อมภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดที่อาจเกิดขึ้นและคงอยู่ในระยะยาว รวมทั้งการปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพเพื่อรองรับสถานการณ์ความปกติใหม่ (new normal) ในอนาคตนั้น ส่งผลให้ทุกหน่วยงานเกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายของมหาวิทยาลัย ระดับคณะ ตลอดจนปฏิบัติการระดับหลักสูตรจำเป็นต้องทบทวนกลไกดำเนินงานสำหรับเตรียมความพร้อมซึ่งจะนำไปสู่ความท้าทายใหม่ในการเร่งผลิตสร้างกลไกด้านการศึกษาเชิงบูรณาการในสถานการณ์วิกฤติครั้งนี้ให้สอดคล้องกับเงื่อนไขและปัจจัยที่

หลากหลายซึ่งแปรผันโดยตรงกับคุณภาพตามภารกิจของมหาวิทยาลัยทั้งระบบ เช่นเดียวกันกับการปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรต่างๆ ที่จำเป็นต้องแสวงหาแนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงตามเงื่อนไขของสถานการณ์ปัจจุบันรวมทั้งรองรับสถานการณ์ความปกติใหม่เป็นฐานคิดสำคัญ

กรณีความท้าทายดังกล่าวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ภายใต้สถานการณ์ความปกติใหม่ ตลอดจนการปรับรูปแบบการบริหารหลักสูตรให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลบนฐานการศึกษาออนไลน์แบบผสมผสาน (blended learning) โดยให้ผู้เรียนสามารถสะท้อนกระบวนการจัดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองที่สอดคล้องกับเงื่อนไขการดำเนินงานทั้งระบบนั้น จึงนำไปสู่การสำรวจและฉายภาพสะท้อนของผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษาต่อการปรับกระบวนการทัศน์ทางรัฐศาสตร์หลังสถานการณ์โควิด 19 ศึกษากรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีครั้งนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ต่อแนวทางการดำเนินงานภายใต้สถานการณ์โควิด 19
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนวทางการปรับกระบวนการทัศน์การจัดการศึกษาทางรัฐศาสตร์ของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภายหลังสถานการณ์โควิด 19

นิยามศัพท์

การปรับกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนการสอน หมายถึง ขอบข่ายดำเนินงานของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่ต้องเร่งปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ก้าวข้ามข้อจำกัดในมิติต่างๆ ซึ่งสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาในช่วงวิกฤตจากสถานการณ์โควิด 19 โดยนับเป็นแนวทางใหม่ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติรายวิชาที่เปิดสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2563 ถึงปีการศึกษา 2564 ผ่านมุมมองความคาดหวังของนักศึกษาผ่านข้อเสนอของหุ้นส่วนการพัฒนาจากสถาบันการศึกษาที่เป็นภาคีเครือข่ายองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์พื้นที่ภาคใต้บนฐานของการสะท้อนกระบวนการทัศน์ ซึ่งกำหนดเป็นรายด้านประกอบด้วย

1) **ด้านการจัดการเรียนการสอน** หมายถึง มุมมองเชิงความคิดเกี่ยวกับขอบข่ายการสำรวจความต้องการของผู้เรียนต่อการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ให้พร้อมต่อสถานการณ์ การจัดทำโครงการและเผยแพร่แผนจัดการเรียนการสอน ให้มีความพร้อมต่อสถานการณ์และเป็นรูปธรรม การปรับระยะเวลาการศึกษาและการเปิดและปิดภาคเรียนให้มีความพร้อมต่อการรองรับสถานการณ์ การกำหนดสัดส่วนจำนวนคณะกรรมการหลักสูตรร่วมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อแสวงหาข้อสรุปพร้อมต่อการรองรับสถานการณ์ ตลอดจนการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นภายนอกสำหรับประเมินและเตรียมความพร้อมต่อการรองรับสถานการณ์ในระยะยาว

2) **ด้านการประเมินผลการสอน** หมายถึง มุมมองเชิงความคิดเกี่ยวกับขอบข่ายการปรับรูปแบบการประเมินผลการสอนยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสถานการณ์ ผู้เรียน/ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีส่วนร่วมในการประเมินผลที่สอดคล้องกับสถานการณ์ การประเมินผลที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตภายใต้สถานการณ์ปกติใหม่ (new normal) ที่สัมพันธ์กับผลกระทบจากสถานการณ์ การเพิ่มช่องทางที่สามารถเข้าถึงผลประเมินการสอนในสถานการณ์ที่ชัดเจน เปิดเผยแพร่ถึงเปิดพื้นที่รับฟังข้อมูลสาธารณะรวมถึงมีการประเมินผลการสอนที่ได้มาตรฐานเช่นเดียวกับการประเมินในสถานการณ์ปกติ

3) **ด้านการพัฒนาผู้สอน/บุคลากรในสังกัด** หมายถึง มุมมองเชิงความคิดเกี่ยวกับขอบข่ายการเพิ่มเทคนิคการสอนที่หลากหลายสามารถปรับรูปแบบให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพิ่มการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์

ในการสอนอย่างดี การประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้เรียน/ผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง การวางแผนและสามารถนำเสนอแผนการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนตามสถานการณ์ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพบนฐานความรู้เฉพาะด้านรวมถึงได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ที่เพียงพอ

4) ด้านการวางแผนนโยบายการบริหาร หมายถึง มุมมองเชิงความคิดเกี่ยวกับขอบข่ายการปรับรูปแบบกิจกรรมรวมทั้งวิธีการเรียนการสอนให้มีทั้ง 2 แบบ คือ ออนไลน์ (onsite) และออนไลน์ (online) เพื่อรองรับสถานการณ์ เพิ่มพื้นที่อาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยเพียงพอรองรับสถานการณ์การส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาผู้เรียนและร่วมกำหนดแบบแผนจากผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่นตามมาตรฐานดำเนินงานที่ดี การปรับเนื้อหา/หลักสูตรโดยเน้นการป้องกันตนเอง/ผู้อื่นในสถานการณ์ ให้มีความน่าสนใจตลอดจนการจัดสรรอุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัยที่จำเป็น/งบประมาณอย่างเพียงพอต่อการจัดการเรียนในช่วงสถานการณ์

การจัดการศึกษาทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัย หมายถึง การปรับบริหารจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครองให้สอดคล้องกับผลสะท้อนมุมมองและความคาดหวังของนักศึกษาในสังกัด ซึ่งต้องเร่งออกแบบกิจกรรมการจัดการศึกษาที่เหมาะสมภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 รวมทั้งเตรียมพร้อมรองรับสถานการณ์ความปกติใหม่ (new normal) ภายใต้บริบทร่วมสมัย

การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 หมายถึง โรคอุบัติใหม่ในโลกและประเทศไทย ซึ่งถูกทำให้กลายเป็นข้อจำกัดเชิงสภาพการณ์อันถือเป็นผลกระทบสำคัญที่มีต่อการจัดการศึกษาของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยจำเป็นต้องทบทวนสภาพทั่วไปของการบริหารจัดการเรียนการสอนรัฐศาสตร์ด้วยเงื่อนไขการเปรียบเทียบบริบทก่อน/ภายหลังการแพร่ระบาด วิเคราะห์ปัญหา รวมทั้งผลิตสร้างข้อเสนอแนะต่อการพัฒนากลไกการเตรียมความพร้อมสำหรับบริหารจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์สู่การรองรับสถานการณ์ความปกติใหม่ (new normal) ในอนาคต

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ทราบความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ต่อแนวทางการดำเนินงานภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 สำหรับรองรับการปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ให้สอดคล้องกับบริบทของกระแสการเปลี่ยนแปลงสู่ความปกติใหม่ (new normal) ในอนาคต
2. ได้ชุดข้อเสนอแนะทางการปรับกระบวนการทัศน์การจัดการศึกษาทางรัฐศาสตร์ของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภายหลังจากสถานการณ์โควิด 19 สำหรับนำไปประยุกต์ใช้เพื่อสร้างเครือข่ายในลักษณะของภาคีการพัฒนาแก่สถาบันการศึกษาอื่น

วิธีการวิจัย

ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานเพื่อครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยอาศัยเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยช่วงระยะเวลาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงเดียวกันและดำเนินการวิจัยไปพร้อมกัน (รัตนะ บัวสนธิ์, 2554) ประกอบด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณสำหรับสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาต่อแนวทางการดำเนินงานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภายใต้อาคารณ์โควิด 19 ขณะที่วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับสะท้อนข้อเสนอแนะทางการปรับกระบวนการทัศน์การจัดการศึกษาทางรัฐศาสตร์ของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภายหลังจากสถานการณ์โควิด 19 มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2563 และ 2564 จำนวน 74 คน (สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 62 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนประชากร โดยถือเป็นตัวแทนของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี สามารถจำแนกกลุ่มตัวอย่างชั้นปี และแผนการเรียน ประกอบด้วย นักศึกษาที่ลงทะเบียนในปีการศึกษา 2563 จำนวน 37 คน เป็นแผนการเรียน ก 16 คน แผนการเรียน ข 21 คน ขณะที่นักศึกษาที่ลงทะเบียนในปีการศึกษา 2564 จำนวน 25 คน เป็นแผนการเรียน ก 12 คน แผนการเรียน ข 13 คน

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ

เลือกผู้ให้ข้อมูลหลักใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากตัวแทนผู้บริหารระดับคณะซึ่งมีบทบาทในการกำหนดนโยบายดำเนินงาน จำนวน 2 คน คณาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 3 คน ตัวแทนคณาจารย์สังกัดเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนทางรัฐศาสตร์ในพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 2 คน และตัวแทนนักศึกษาที่กำลังศึกษาในหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 3 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้าร่วมระดมสมองทั้งสิ้น 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (questionnaire) และแนวคำถามประกอบการระดมสมอง (brainstorming) เพื่อตกผลึกข้อค้นพบที่นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ด้วยภาพสะท้อนกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียต่อการพัฒนาประเด็นข้อเสนอแนะทางจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19

1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

แบบสอบถาม (questionnaire) โดยสร้างและเรียบเรียงข้อคำถามจากการประยุกต์แนวทางการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (เรณูมาศ มาอุ่น, 2559) พร้อมสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 : ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา โดยอดุลย์ วังศรีคุณ (2557) รวมทั้งข้อสนอว่าด้วยแนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร โดยสุนีย์ ภูพันธ์ (2546) ซึ่งครอบคลุมประเด็นการประเมินกลไกการจัดการเรียนการสอนในบริบทร่วมสมัยตลอดจนทบทวนแนวคิดและทฤษฎีอย่างเป็นระบบ พร้อมนำแบบสอบถามเสนอแก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.84 แล้วจึงนำแบบสอบถามไปทดสอบ (try-out) กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เท่ากับ 0.92 โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ หลักสูตร/สาขาที่สำเร็จระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ระดับชั้นปีและแผนการเรียน ผลการเรียนรวมเฉลี่ยสะสม รายได้รวมของครอบครัวและอาชีพ

ตอนที่ 2 มุมมอง/ความคาดหวังของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ต่อข้อสนับสนุนการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัย ภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยแบ่ง

ออกเป็น 4 ด้านๆ ละ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ ได้แก่ 1. ด้านการจัดการเรียนการสอน 2. ด้านการประเมินผลการสอน 3. ด้านการพัฒนาคุณภาพ/บุคลากร และ 4. ด้านการบริหารหลักสูตร

ตอนที่ 4 แบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นโดยอิสระเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะทางการจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 แก่หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จำนวน 3 ข้อ

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

การระดมสมอง (brainstorming) โดยกำหนดแนวคำถามประกอบการร่วมระดมสมอง ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน เพื่อตอกผลึกองค์ความรู้ที่สามารถนำไปสู่การกำหนดกลไกให้สอดคล้องกับแนวโน้มการจัดการศึกษาทางรัฐศาสตร์ภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 พร้อมเสนอแนะทางการปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนสำหรับเตรียมพร้อมรองรับสถานการณ์ปกติใหม่ (new normal) ในอนาคต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสำรวจ (survey research) โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ทำการตอบและเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองจนครบจำนวน 62 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

การระดมสมอง (brainstorming) จำนวน 1 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้มีส่วนได้เสียของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ที่กำหนดไว้จำนวน 10 คน เพื่อสะท้อนประเด็นการดำเนินงานภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 ซึ่งครอบคลุมการปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปและผลวิเคราะห์เกี่ยวกับมุมมอง/ความคาดหวังนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ต่อการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์บริบทร่วมสมัยภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สำหรับข้อมูลความคิดเห็นโดยอิสระเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะทางการจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลการระดมสมองสำหรับสะท้อนการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อนำมาสังเคราะห์ จัดกลุ่มข้อมูลและสร้างข้อสรุป

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โครงการวิจัยผ่านการพิจารณาจริยธรรม โดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี (เลขที่รับรอง SRU-EC 2022/04) ด้วยกระบวนการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างทุกคนในฐานะผู้ให้ข้อมูลครั้งนี้โดยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย รายละเอียดของการตอบแบบสอบถาม แจ้งสิทธิการตอบหรือไม่ตอบแบบสอบถาม รวมทั้งแจ้งสิทธิในการระดมสมองโดยถือเป็นปฏิบัติการเชิงวิพากษ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการสะท้อนความคิดเห็นอย่างเป็นองค์รวม (Yang & Miller, 2008) พร้อมให้ลงนามในใบพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลตามแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และเพื่อใช้เป็นหลักฐานตรวจสอบต่อไป (ชาย โพธิ์สิตา, 2556)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อแนวทางดำเนินงานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภายใต้สถานการณ์โควิด 19 ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 62 คน มีรายละเอียดดังนี้

1) นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พบว่าส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 53.23 ขณะที่เพศชายมีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 46.77 มีอายุระหว่าง 26 - 40 ปี มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 59.68 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 62.90 อยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 แผน ข มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 33.87 โดยผลการเรียนอยู่ระหว่าง 3.51 - 3.75 จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 40.32 รายรับรวมส่วนบุคคล (เฉลี่ยต่อเดือน) ระหว่าง 10,001 - 25,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 61.29 และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 51.61

2) มุมมอง/ความคาดหวังของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ต่อข้อสนับสนุนการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 พบว่าหน่วยงานที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อการแก้ไขวิกฤตการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 (Covid-19) ส่วนใหญ่สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต./เทศบาล/อบจ.) มีบทบาทสำคัญที่สุด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 35.48 นอกจากนี้เห็นว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นในระดับชุมชน มีความจำเป็นเร่งด่วนที่สุด ซึ่งต้องได้รับการแก้ไขวิกฤตไวรัสโควิด 19 อย่างทันด่วนที่ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 33.87

ขณะที่บทบาทความจำเป็นของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตและมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ซึ่งต้องเร่งปรับรูปแบบการดำเนินงานช่วงวิกฤตไวรัสโควิด 19 นั้นเห็นควรให้ปรับด้านการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 70.97 ในส่วนของระดับและการปรับตัวภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 ส่งผลต่อการบริหารจัดการของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตรวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่พบว่าส่งผลกระทบในระดับปานกลางซึ่งสามารถแก้ไขและปรับตัวได้ง่าย จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 62.90 สอดคล้องกับความเชื่อมั่นต่อระบบการบริหารจัดการของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตรวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ที่มีความเชื่อมั่นในระดับมาก จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 63.13

นอกจากนี้มุมมองที่มีต่อการปรับรูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 นั้น สะท้อนความต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Online ภายใต้ระบบจัดการเรียนรู้แบบ LMS (Learning Management System) จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 66.13 และตอบย้ำให้เห็นว่าสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ที่นักศึกษาต้องการมากที่สุดคือเอกสารประกอบการสอน/หนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับสาระสำคัญครอบคลุมเนื้อหาในรายวิชา มีจำนวน 40 คิดเป็นร้อยละ 64.52

3) ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ต่อการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 สามารถแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ต่อการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19

(n=62)

ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อแนวทางดำเนินงานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภายใตสถานการณ์โควิด 19	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.07	1.06	มาก	4
2. ด้านการประเมินผลการสอน	4.11	1.03	มาก	3
3. ด้านการพัฒนาผู้สอน/บุคลากร	4.12	0.99	มาก	2
4. ด้านการวางแผนนโยบายการบริหาร	4.19	0.86	มาก	1
รวม	4.12	0.99	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่าความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ต่อการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 ภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.99) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดพบว่าการวางแผนนโยบายการบริหารหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.86) รองลงมาได้แก่ด้านการพัฒนาผู้สอน/บุคลากร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.99) ด้านการประเมินผลการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$, S.D. = 1.03) ในขณะที่ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 1.06) ตามลำดับ

4) ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับมุมมองความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

4.1) สภาพทั่วไปการบริหารจัดการเรียนการสอนรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เปรียบเทียบ ก่อน/ภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 พบว่า มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 31 คน ร้อยละ 50.00 เห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกันว่า “คุณภาพแตกต่างกันพอสมควร ก่อนสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ได้รับการเรียนการสอนในห้องเรียนได้รับความรู้ที่ผู้สอนต้องการถ่ายทอดอย่างเต็มกระบวนการทัศน์ ภายหลังการแพร่ระบาด การต้องมีการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนทั้งผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งผู้เรียนมองว่าการเรียนการสอนในห้องเรียนได้รับความรู้และคุณภาพการศึกษาเยอะกว่าอย่างเห็นได้ชัด” นอกจากนี้สะท้อนว่า “เมื่อก่อนได้เข้าห้องเรียนจะมีความเข้าใจอะไรๆ มากและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมห้องแต่หลังจากภายหลังได้เรียนออนไลน์ทำให้มีการปรับตัวค่อนข้างมากเพื่อจะสามารถเข้าเรียนออนไลน์ที่ทันต่อสถานการณ์บางครั้งต้องเตรียมสมาร์ทโฟน อินเทอร์เน็ตและติดตามความเคลื่อนไหวของเพื่อนร่วมชั้นด้วย”

4.2) ปัญหาต่อการบริหารจัดการเรียนการสอนรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 พบว่า ผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 31 คน ร้อยละ 50.00 เห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกันว่า “เกิดปัญหาด้านเนื้อหาบทเรียน ด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์และด้านการวัดและการประเมินผลของการเรียน และโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ผู้เรียนไม่มีความพร้อม เช่น สัญญาณอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์การสื่อสาร การสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมชั้นเรียน รวมถึงตำราเรียนสื่อการเรียนการสอน” ตลอดจนความกังวลในประเด็นของการจัดทำบทนิพนธ์ทั้งในรูปแบบของการศึกษาอิสระรวมทั้งวิทยานิพนธ์ที่อาจดำเนินการไม่ทันกับระยะเวลาการศึกษาด้วย

4.3) ข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการเรียนการสอนรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 พบว่า ผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 31 คน ร้อยละ 50.00 ซึ่งเห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกันว่า “ควรจะมีการจัดการเรียนทั้งในห้องและแบบออนไลน์ควบคู่กันไปเพราะอาจจะมีนักศึกษาบางคนที่มีเหตุติดขัดทำให้ไม่สามารถเดินทางมาเรียนที่มหาวิทยาลัยได้จึงควรที่จะต้องถ่ายทอดสดขณะที่ทำการเรียนการ

สอนในห้องไว้ด้วย” นอกจากนี้ “ในการจัดการเรียนการสอนควรแบ่งกลุ่มเรียน ให้เหมือนกับรุ่นที่ 1 ที่ผ่านมา โดยแยกแผน ก และแผน ข ให้ชัดเจน ไม่ควรจัดการเรียนการสอนรวมกัน เพราะเมื่อนำนักศึกษาทั้ง 2 แผน มารวมกันปริมาณจำนวนนักศึกษาในห้องเรียนก็จะมากขึ้น ส่งผลให้อาจารย์ผู้สอนไม่สามารถดูแลนักศึกษาได้ทั่วถึง และนักศึกษาก็เกิดความเกรงใจไม่กล้าซักถามอาจารย์เพราะเกิดความเกรงใจเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่มีจำนวนมากเกินไป”

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะทางการปรับกระบวนการจัดการศึกษาทางรัฐศาสตร์ของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภายหลังสถานการณ์โควิด 19

จากการระดมสมองของผู้มีส่วนได้เสียต่อการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 ได้แสดงความคิดเห็นโดยมีข้อสรุปไว้ในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) การปรับกระบวนการจัดการศึกษาทางรัฐศาสตร์ภายหลังสถานการณ์โควิด 19 ในด้านจุดยืนทางญาณวิทยา โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสอดคล้องว่าภายใต้กรอบความท้าทายและแนวทางการศึกษาทางรัฐศาสตร์ในยุคของอิทธิพลข่าวสาร รวมทั้งสื่อสังคมดิจิทัล นับว่ามีผลกระทบอย่างมากต่อผู้สอน บุคลากรตลอดจนผู้เรียนที่จำเป็นต้องปรับตัวภายใต้ปฏิบัติการข่าวสารสารสนเทศทางรัฐศาสตร์ ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ทางการเมืองในพื้นที่สาธารณะผ่านสื่อในฐานะพื้นที่เสรีภาพรูปแบบใหม่ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมทางการเมืองการปกครองล้วนเกี่ยวข้องกับการสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลาย ขณะเดียวกันการเปลี่ยนผ่านขอบข่ายการศึกษารัฐศาสตร์ด้วยชุดความคิดแบบเดิม ซึ่งมักผูกโยงกับประเด็นซ้ำๆ ว่าด้วยรัฐ รูปแบบการปกครอง อุดมการณ์ทางการเมือง ระบบและสถาบันทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองตลอดจนการปกครองท้องถิ่นโดยผู้สนใจสามารถเข้าถึงได้จากเอกสาร สิ่งพิมพ์ ตำราทางวิชาการ ซึ่งมีข้อจำกัดในการเข้าถึงเป็นอย่างมาก หากแต่การปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำความเข้าใจอิทธิพลทางการเมืองใหม่ในลักษณะของ big data จะถูกนำไปสู่การตั้งคำถามผ่านความเชิงวิพากษ์ (critical thinking) เกี่ยวกับขอบข่ายที่น่าสนใจในแวดวงรัฐศาสตร์มากขึ้น ซึ่งนับเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัตและนับเป็นประเด็นถกเถียงใหม่ที่นักรัฐศาสตร์สามารถประสบพบเจอได้ในชีวิตประจำวัน เช่น การช่วงชิงพื้นที่สื่อเพื่อขยายอิทธิพลทางการเมืองตลอดจนการฉวยใช้สื่อเพื่อต่อรองอำนาจของกลุ่มคนต่างๆ ในพื้นที่ทางการเมือง เป็นต้น ซึ่งอาจมีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนและ/หรือต่อต้านอำนาจทางการเมืองโดยไม่เปิดเผย แต่ข้อมูลดังกล่าวสามารถกระจายไปอย่างรวดเร็วและนับวันยังมีอิทธิพลต่อการควบคุมครอบงำและขึ้นระบบความคิดความเชื่อทางการเมืองเป็นอย่างมาก ซึ่งนับเป็นผลโดยตรงจากการเข้าถึงสื่ออย่างเสรี อีกทั้งตอกย้ำให้เห็นการขยายตัวของขอบข่ายความคิดทางการเมืองที่รับเอาอิทธิพลทางความคิดแบบเสรีนิยมมาปรับใช้ในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองในบริบทร่วมสมัยอย่างปฏิเสธไม่ได้

“อิทธิพลจากสื่อรวมทั้งโซเชียลมีเดียในรูปแบบต่างๆ ที่ส่งผลต่อการปรับรูปแบบการสื่อสารข้อมูลความรู้แก่สังคมนั้น ถือว่ามีอิทธิพลต่อการกำหนดคุณค่าของสรรพสิ่งในสังคมที่ไม่สามารถปฏิเสธได้ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ถือว่าเป็นยุคสมัยของโลกดิจิทัลหรือยุคแห่งการปฏิวัติข่าวสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลที่รวดเร็วก็ย่อมมีผลโดยตรงต่อการปรับระบบวิธีคิดในทางรัฐศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นกรณี Fake News หรือ IO (Information Operation) ต่างก็เป็นพื้นที่ต่อสู้ทางการเมืองระหว่างกลุ่มต่างๆ ที่พยายามอาศัยสื่อมาเป็นเครื่องมือที่โจมตีฝั่งตรงข้ามอยู่เสมอ ดังนั้นการสร้างองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยจึงจำเป็นต้องทบทวนเกี่ยวกับพลังของปรากฏการณ์เหล่านี้ ซึ่งอาจนำไปสู่การสร้างทฤษฎีใหม่ในอนาคต”

(ข้อสรุปจากการระดมสมองโดยข้อเสนอของตัวแทนคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี)

อย่างไรก็ตามประเด็นข้อถกเถียงเกี่ยวกับการเมืองดิจิทัลหรือ digital politic นั้นก็ได้ชี้ให้เห็นถึงการสร้างแหล่งเรียนรู้ทางการเมืองรูปแบบใหม่ที่ไม่ได้ถูกจำกัดเพียงแต่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น เพราะสื่อหรือการเข้าถึงข้อมูลจากสื่อเหล่านั้นสามารถเข้าถึงได้ทุกที่และทุกเวลา ดังนั้นห้องเรียนในฐานะที่เป็นแหล่งให้ความรู้รูปแบบเดิมนั้นจะถูกนำไปสู่การขยายพื้นที่

เรียนรู้ใหม่ภายนอกห้องเรียนมากขึ้น ดังนั้นผู้ศึกษาทางรัฐศาสตร์จึงจำเป็นต้องปรับตัวและกำหนดจุดยืนที่อยู่บนฐานของ media literacy หรือการรู้เท่าทันสื่อและใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณที่จะให้น้ำหนักประกอบเหตุผลในการพิจารณา ไตร่ตรอง วิเคราะห์และเลือกทำความเข้าใจสื่อที่มีการไหลเวียนของชุดข้อมูลปริมาณมากในปัจจุบันมาพัฒนาต่อยอดเป็น ฐานความรู้ซึ่งนำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการได้ นับเป็นจุดยืนที่สำคัญสำหรับประยุกต์องค์ความรู้สู่การนำเสนอ มุมมองที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอการปรับขอบข่ายการศึกษาทางรัฐศาสตร์ภายใต้กระแสของสื่อ สารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล

2) การปรับกระบวนการจัดการศึกษาทางรัฐศาสตร์ภายหลังสถานการณ์โควิด 19 ในด้านวิธีวิทยาการ วิเคราะห์ โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นสอดคล้องว่าประเด็นความท้าทายตามปรากฏการณ์ข้างต้นส่งผลต่อความจำเป็นและ แนวโน้มต่อการปรับวิธีวิทยาและออกแบบขอบข่ายเชิงเนื้อหาตามภูมิทัศน์การเมืองแบบใหม่ผ่านมุมมองของสถาบันการศึกษา ที่ต้องพัฒนาหลักสูตรที่รองรับการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการศาสตร์ตั้งแต่ 2 สาขาเข้าด้วยกันเป็นอย่างน้อย ซึ่งต้อง กำหนดเป้าหมายเชิงกระบวนการแนวสหวิทยาการ (Interdisciplinary) สะท้อนถึงวิธีวิทยาการบนฐานของการใช้องค์ความรู้ หลายสาขาวิชา/หลายศาสตร์มาผสมผสานสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ ตลอดจนกำหนดประเด็นวิจัยรวมถึงสังเคราะห์ขอบข่าย ทางการเมืองการปกครองกระแสใหม่ผ่านเนื้อหารายวิชา ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาบทนิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาได้เป็น รูปธรรมอีกด้วย นับเป็นเป้าหมายสำคัญของการผลิตบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ร่วมสมัยภายใต้ สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19

“การสำรวจองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ จากการประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง ยุคปัจจุบันที่มีการวางกรอบดำเนินงานผ่านประเด็นที่หลากหลายนั้น ซึ่งความหลากหลายทั้งประเด็นในเชิงพื้นที่ ประเด็นเชิง เวลา รวมทั้งประเด็นเชิงสถานการณ์ต่างๆ นับเป็นตัวแปรสำคัญที่สะท้อนถึงตัวเร่งในการปรับเข้าสู่การปฏิรูปภูมิทัศน์ใหม่ใน การศึกษาประเด็นการเมืองในบริบทร่วมสมัยเชิงบูรณาการ อาทิ เศรษฐศาสตร์การเมือง ความหลากหลายของอัตลักษณ์ทาง การเมืองผ่านมิติที่เกี่ยวกับเพศสภาพ ชชาติพันธุ์และมิติอื่นและรวมถึงประเด็นการเมืองเรื่องโควิด 19 ก็นับเป็นแนวทาง วิเคราะห์พื้นฐานที่สำคัญด้วย”

(ข้อสรุปจากการระดมสมองโดยข้อเสนอของตัวแทนเครือข่ายคณาจารย์ทางรัฐศาสตร์)

จากการทบทวนแนวทางปรับจุดยืนทางญาณวิทยาและวิธีวิทยาเพื่อนำไปสู่การก้าวข้ามกรอบความคิดทางรัฐศาสตร์ ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 ซึ่งสอดคล้องกับการปรับภูมิทัศน์การเมืองการปกครองไทยรูปแบบใหม่นั้นได้ สะท้อนถึงการพัฒนาเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวกับการบูรณาการองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ไปสู่การผสมผสานศาสตร์อื่นอย่าง หลากหลาย สำหรับเป็นพื้นฐานการวิเคราะห์กิจกรรมทางการเมืองนอกเหนือจากการเพิ่มทักษะการสื่อสาร ตลอดจนการจัด กระทำข้อมูลบนฐานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อดิจิทัลแก่นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการ ปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ซึ่งในท้ายที่สุดการกำหนดแนวโน้มการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน ทางรัฐศาสตร์ก็จำเป็นต้องมีการทบทวนและปรับตัวต่อการปรับจุดยืนทางญาณวิทยาสำหรับรองรับการพัฒนาหัวข้อ วิทยานิพนธ์และ/หรือการค้นคว้าอิสระในประเด็นใหม่อย่างกว้างขวางมากขึ้นตามสถานการณ์

นอกจากนี้ข้อเสนอสนับสนุนประกอบการขยายประเด็นสำคัญที่มีต่อการประยุกต์ใช้สื่อสารสนเทศรูปแบบ online เพื่อ สร้างพื้นที่ร่วมทางวิชาการสำหรับรองรับการกลไกสานองค์ความรู้ร่วมกันได้อย่างหลากหลายตามความสนใจและความ เหมาะสมของผู้เรียน รวมทั้งการเพิ่มช่องทางและพื้นที่แพลตฟอร์มใหม่ ที่คาดว่าจะสามารถก่อให้เกิดปฏิบัติการทางการเมือง แบบรวมกลุ่ม (collective action) ผ่านสื่อต่างๆ ที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้นนั้นถือได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ลักษณะสำคัญต่อ กระบวนการสร้างพื้นที่สาธารณะใหม่ (public sphere) ของ Habermas (1992) ซึ่งสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับการผลิตซ้ำ จุดยืนทางวิชาการผ่านพื้นที่ส่วนตัว โดยมีส่วนสนับสนุนโครงข่ายทางวิชาการแก่ผู้ที่มีความสนใจในประเด็นทางรัฐศาสตร์แบบ แผ่นเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันได้มีพื้นที่รองรับสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเอื้อให้เกิดการ พัฒนาศักยภาพเชิงปฏิบัติการสำหรับการลงพื้นที่ศึกษา สรรวจวิเคราะห์ความรู้นอกห้องเรียนได้ด้วยการลดความเสี่ยงภายใต้

แนวทางปรับวิธีเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยอาศัยรูปแบบออนไลน์เป็นสื่อกลางในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่สำคัญโดยนับเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการปฏิบัติตามนโยบายภายใต้ข้อกำหนดร่วมของสังคมและจำเป็นต่อการพัฒนาภูมิทัศน์ใหม่ในด้านวิธีวิทยาาร่วมสมัยทางรัฐศาสตร์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในบริบทปัจจุบัน

“ด้วยแนวทางการดำเนินงานจัดทำ Thesis หรือ IS นั้นสิ่งที่จำเป็นต้องเร่งปรับตัวให้สอดคล้องกับกิจกรรมต่างๆ คือ ข้อเสนอเชิงนโยบายภายใต้ข้อกำหนดร่วมกัน โดยเฉพาะการปรับตัวตามสถานการณ์ *social distancing* ซึ่งถือเป็น การปรับบทบาทที่สำคัญทั้งในกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการจัดทำผลงานวิชาการตลอดจนการปฏิบัติตามข้อกำหนดต่างๆ ก็ต้องคำนึงถึงกรอบนโยบายดังกล่าวด้วย”

(ข้อสรุปจากการระดมสมองโดยข้อเสนอของตัวแทนของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต)

ภายใต้การทบทวนปัจจัยกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานในสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด 19 รวมทั้งปฏิบัติการสังเคราะห์รูปแบบการเตรียมพร้อมรองรับสถานการณ์ปกติใหม่ (new normal) ภายใต้แนวทางการปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยตามรายละเอียดผลวิจัยภาพรวมนั้น สะท้อนถึงข้อค้นพบสำคัญสำหรับสนับสนุนชุดความรู้และยืนยันข้อมูลที่มีต่อการปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างและขยายพื้นที่ทางวิชาการครอบคลุมนิยามของ digital politics หรือการเมืองใหม่ในโลกดิจิทัลอย่างมาก (จันจิรา สมบัติพูนศิริ, 2562) นับว่ามีอิทธิพลต่อการปรับบทบาทพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตที่จำเป็นต้องแสวงหารูปแบบการปรับวิธีวิทยาและขยายเชิงเนื้อหาตามภูมิทัศน์การเมืองแบบใหม่ให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ที่สอดคล้องกับข้อกำหนดเชิงนโยบายตามมาตรการเร่งด่วนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี รวมทั้งมาตรการและการเฝ้าระวังการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 โดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมอีกด้วย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยนำมาสู่การอภิปรายผลการวิจัย 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ผลการวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับมุมมองและความคาดหวังของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ต่อข้อเสนอแนะการปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยภายหลังการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 ที่พบว่านักศึกษาเห็นควรให้ปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด โดยเฉพาะความต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ (online) ภายใต้ระบบจัดการเรียนรู้แบบ LMS (Learning Management System) นั้น ถือเป็นการผสานด้านมิติความสัมพันธ์ระหว่างการปรับรูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนตามสถานการณ์ เนื่องด้วยนักศึกษามีความวิตกกังวลต่อการแพร่ระบาดของสถานการณ์โควิด 19 นอกจากนี้เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการควบคุมของมหาวิทยาลัยที่กำหนดให้จัดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์เพียงช่องทางเดียวรวมทั้งเพื่อประสิทธิภาพการเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 อย่างใกล้ชิด จึงเห็นควรให้มีการปรับการสอนผ่านช่องทางที่กำหนดร่วมกันตามความสะดวกด้วยโปรแกรมต่างๆ ได้แก่ Zoom Meeting, Google Meet, Microsoft Teams รวมทั้ง Webex Meetings เป็นต้น ซึ่งถือเป็นรูปแบบดำเนินการที่หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตต้องปรับตัวและเอื้อให้เกิดความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ สอดคล้องกับข้อสรุปของอานันท์ สหพิทักษ์เกียรติ, ศิริพร เพียรสุขสมณี, พจนา พิขิตปัจจา และชัยวุฒิ ตั้งสมชัย (2564) เสนอว่าแนวทางการปรับตัวด้านการเรียนและการสอนในช่วงที่เกิดวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 นั้น ควรสะท้อนความคิดเห็นซึ่งมีมิติที่สัมพันธ์กันได้หลายมิติ ได้แก่ มิติด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน (learning stakeholder) อันได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ ผู้ช่วยสอน TA/TS นักศึกษา บุคลากรสายสนับสนุน ครอบครัว เพื่อนร่วมชั้นเรียนออนไลน์และเพื่อนรวมห้องพักสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ออนไลน์ อันได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอน ระบบจัดการการเรียนการสอนออนไลน์ผ่านเครือข่าย

อินเทอร์เน็ต LMS (Learning Management System) สถานที่/บรรยากาศการเรียน สภาพภูมิอากาศ และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ประเด็นเหล่านี้นำไปสู่การปรับตัวมิติต่างๆ ทั้งมิติการเรียนการสอน มิติสิ่งสนับสนุนการเรียนและทรัพยากร มิติการวัดและการประเมินผลและมิติการจัดการความเสี่ยง ประกอบกับเหตุผลสนับสนุนจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและการรวบรวมข้อมูลการปรับตัวในช่วงสถานการณ์วิกฤตการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 สามารถนำไปสู่การปรับเปลี่ยนการพัฒนาการเรียนการสอนในสถานการณ์วิกฤตต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตที่จำเป็นต้องแสวงหารูปแบบการปรับตัวจากผลกระทบที่เกิดขึ้นต้องเชื่อมโยงอรรถประโยชน์การเรียนรู้และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการปรับตัวในมิติด้านต่างๆ อย่างรอบด้าน

นอกจากนี้ข้อค้นพบจากผลวิจัยสามารถอภิปรายข้อมูลที่สัมพันธ์กับกิจกรรมการปรับกระบวนการทัศนด้านการวัดและประเมินผลซึ่งอยู่ในระดับมาก เนื่องจากนอกเหนือการปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์แล้ว การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลอันถือเป็นเป้าหมายเชิงผลลัพธ์ที่นักศึกษาต่างคาดหวังให้อยู่ในระดับที่มีมาตรฐานเช่นเดียวกับการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์ปกติ ซึ่งตอกย้ำให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับกระบวนการพัฒนาคุณภาพการประเมินผลเรียนรู้ทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของ สุพรรณิ บุญหนัก และธนวัฒน์ ชาวโพธิ์ (2564) ที่เสนอว่าการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของสถาบันอุดมศึกษาในสถานการณ์แพร่ระบาดไวรัสโควิด 19 นั้นมีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของหลักสูตรหลากหลายประเด็น ได้แก่ การเลือกแพลตฟอร์มการจัดการเรียนการสอน การออกแบบบทเรียนออนไลน์ การจัดการห้องเรียนออนไลน์ การใช้สื่อในการเรียนการสอนออนไลน์ ตลอดจนการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน โดยสะท้อนจากความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนจากมุมมองของผู้มีส่วนได้เสียของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตในครั้งนี้อย่างเห็นได้ชัดที่ต้องการให้หลักสูตรดำเนินการเสริมสร้างองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาเครื่องมือ อุปกรณ์ สถานที่ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ผ่านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสม โดยต้องให้ความสำคัญอย่างมากต่อการคงไว้ซึ่งมาตรฐานการประเมินผลการเรียนรู้ที่ถือได้ว่าการสะท้อนถึงประสิทธิภาพการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตลอดจนเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการสร้างและพัฒนาระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผลพร้อมบรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดไวรัสโควิด 19

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีต่อการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยภายหลังการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้หากจำแนกความถี่ของข้อมูลเป็นรายด้าน พบประเด็นที่น่าสนใจว่าความคิดเห็นด้านการวางแผนนโยบายการบริหารหลักสูตรรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยภายหลังการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมุมมองที่มีต่อการแก้ไขปัญหาในช่วงสถานการณ์เฝ้าระวังการแพร่ระบาดรุนแรงนั้น ได้สะท้อนถึงความสำคัญของการร่วมสร้างชุดข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการเรียนการสอนด้วยการสร้างภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วมทุกระดับได้วางแผน ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและมีความปลอดภัย ทั้งนี้ นักศึกษาในฐานะผู้มีส่วนได้เสียที่คาดหวังให้หลักสูตรเป็นเสมือนกลไกเชื่อมโยงประสานงาน ซึ่งจำเป็นต้องผสมผสานผลประโยชน์ภายใต้จุดเน้นร่วมระหว่างการปฏิบัติตามนโยบายของมหาวิทยาลัยและการให้บริการจัดการศึกษาแก่นักศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ ปรัชญาตลอดจนพันธกิจการดำเนินงาน ดังนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนการสอนโดยหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตจึงต้องประยุกต์ระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอนบนฐานการบริหารจัดการเชิงนโยบายเป็นเงื่อนไขสำคัญ ซึ่งสอดคล้องจากข้อเสนอของสมพร หลิมเจริญ (มปป.) ที่สรุปอย่างชัดเจนว่าบทบาทของหลักสูตรหรือสถานศึกษาจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลจากการรายงานสภาพการจัดการเรียนการสอนของตลอดจนร่วมสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด 19 ที่สอดคล้องกับสถานการณ์และโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับ นโยบาย อันถือเป็นแนวทางของหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อให้หลักสูตร

ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางหรือปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพความพร้อมและศักยภาพของสถาบันการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนถึงการก้าวข้ามข้อจำกัดไปสู่การพัฒนาระบบการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการทั้งระดับมหาวิทยาลัย คณะและสาขาวิชา ตลอดจนหลักสูตรให้มีส่วนร่วมในการออกแบบการดำเนินงานจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการยกระดับคุณภาพจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเชิงนโยบายอย่างเป็นองค์รวม

3. ผลการวิจัยเกี่ยวกับภาพสะท้อนการปรับกระบวนการทัศน์การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีภายหลังสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 นั้นพบว่าข้อเสนอที่สามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมภายใต้ 2 กลไกหลัก ได้แก่ 1) การกำหนดจุดยืนทางญาณวิทยาว่าด้วยกระแสและอิทธิพลของสื่อ สารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลทางรัฐศาสตร์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการพัฒนาผู้สอนและบุคลากรสนับสนุนการเรียนรู้ทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะแนวทางจัดการศึกษาตามมาตรฐานการส่งเสริมพลเมืองดิจิทัล (digital citizenship) แก่นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตร เนื่องจากโครงสร้างเชิงอำนาจภายใต้การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์นั้นปฏิเสธไม่ได้ว่าอิทธิพลของสื่อ สารสนเทศและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีได้นำไปสู่การปรับรูปแบบวิถีชีวิตของพลเมืองให้มีความเชื่อมโยงกับแพลตฟอร์มในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถตอบสนองต่อการแสดงออกทางการเมืองอันเป็นผลจากกระแสโลกาภิวัตน์เป็นอย่างมาก ตลอดจนนำไปสู่การสร้างพื้นที่สาธารณะใหม่ภายใต้กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้วย “big data” ซึ่งนับเป็นปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงพื้นที่สำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่มีความหลากหลายตลอดจนพลิกโฉมการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามสถานการณ์ปัจจุบันได้กว้างขวาง นอกจากนี้ด้วยเทคโนโลยีและผลิตผลเชิงนวัตกรรมที่นำไปสู่การสร้างสรรคช่องทางจัดการศึกษาที่หลากหลายผ่านแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ในศตวรรษที่ 21 นั้น ได้อำนวยความสะดวกแก่การจัดการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่นอีกด้วย และ 2) ปรับวิธีวิทยาวิเคราะห์ขอบข่ายเชิงเนื้อหาตามภูมิทัศน์การเมืองแบบใหม่ที่หลากหลายมากขึ้น เนื่องจากข้อเสนอการปรับวิธีวิทยาและขอบข่ายเชิงเนื้อหาตามภูมิทัศน์การเมืองนั้นนับว่ามีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการปรับกระบวนการทัศน์ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้ทางรัฐศาสตร์ในบริบทร่วมสมัยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป้าหมายการสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการภายใต้ขอบข่ายองค์ความรู้ทางรัฐศาสตร์ในกระแสแห่งความพลิกผันจากอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ เช่น อิทธิพลของโลกดิจิทัลทางการเมืองการปกครอง พลวัตการเปลี่ยนแปลงชุดอุดมการณ์ที่หลากหลาย การเกิดขึ้นของตัวแสดงทางการเมืองที่ผลิตซ้ำและตอกย้ำปฏิบัติการทางความคิดแนวเสรีนิยมใหม่ (neo liberalism) และโดยเฉพาะตัวแปรจากอินเทอร์เน็ต ในฐานะเทคโนโลยีแห่งศตวรรษที่ 21 นั้น นับว่ามีอิทธิพลต่อการกำหนด ขึ้นและเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการสร้างพลเมืองดิจิทัลอีกด้วย สอดคล้องกับข้อเสนอว่าด้วยการสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัล : พลเมืองแห่งศตวรรษที่ 21 โดยจอห์น แบร์โลว์ (มปป.) ซึ่งนำเสนอว่าแนวทางการยกระดับความเป็นพลเมืองให้บรรลุซึ่งความเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลนั้น จำเป็นต้องแสวงหาพื้นที่ทางวิชาการที่เหมาะสม พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างสมำเสมอพร้อมทั้งให้ผู้เรียนมีอิสระเพียงพอในการตัดสินใจเลือกแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและตอบสนองต่อความต้องการอย่างเต็มที่ ซึ่งล้วนส่งผลต่อการพยายามแสวงหาวิธีวิทยาและเครื่องมือวิเคราะห์ที่สัมพันธ์กับการปรับจุดยืนทางญาณวิทยาเพื่อไปสู่การก้าวข้ามกรอบความคิดทางรัฐศาสตร์ในยุคหลังสมัยใหม่ภายใต้ภูมิทัศน์การเมืองการปกครองไทยในปัจจุบันที่มีความหลากหลายเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันการขยายพื้นที่ทางวิชาการทางรัฐศาสตร์ด้วยเงื่อนไขข้างต้นนับเป็นการประกอบสร้างประเด็นถกเถียงเกี่ยวกับการต่อสู้ทางความคิดทางการเมืองการปกครองไทยแนววิพากษ์ที่เป็นผลผลิตจากการจัดแบ่งขั้วอำนาจและการจัดวางบทบาทของตัวแสดงทางการเมืองผ่านการประกอบสร้างวาทกรรมและปฏิบัติการทางวาทกรรมชุดใหม่อยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ควรปรับระบบและกลไกการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการที่สอดคล้องกับธรรมชาติของรายวิชาและคำนึงถึงประเด็นความท้าทายที่หลากหลายภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19
2. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ควรร่วมออกแบบแนวทางการบริหารจัดการการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานกำกับนโยบาย ทั้งในระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์ปกติใหม่ (new normal) ในอนาคตระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาในรูปแบบการวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการปรับกระบวนการทัศน์ทางรัฐศาสตร์ภายหลังสถานการณ์โควิด 19 ตลอดจนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษาต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนภายใต้บริบทความปกติใหม่
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบภาพสะท้อนของผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษาต่อการปรับกระบวนการทัศน์ทางรัฐศาสตร์ภายหลังสถานการณ์โควิด 19 และภายใต้บริบทความปกติใหม่กับมหาวิทยาลัยอื่นทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บรรณานุกรม

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2564). *อว. "12 เดือน 12 ดี": ลดค่าเทอมสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชน*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.mhesi.go.th/index.php/all-media/video/4963-12-12-2.html>
- จันจิรา สมบัติพูนศิริ. (2562). *'Digital Politics' การเมืองใหม่ในโลกดิจิทัล*. สืบค้นเมื่อ 22 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.the101.world/one-on-one-ep-37/>
- จอห์น แบร์โลว์. (มปป.). *ความเป็นพลเมืองดิจิทัล: พลเมืองแห่งศตวรรษที่ 21*. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2564, จาก <https://thaidigizen.com/digital-citizenship/ch1-digital-citizenship/>
- ชาย โพธิ์สิตา. (2556). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ปิยะวรรณ ปานโต. (2563). *การจัดการเรียนการสอนของไทยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 (ฉบับที่ 22). (2564, 29 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 91 ง, หน้า 24-26.
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2554). *การวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครสวรรค์: หจก.ริมปิงการพิมพ์.
- เรณูมาศ มาอุ่น. (2559). *การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ*. *Journal of Southern Technology*, 9(2), 169–176.
- สมพร หลิมเจริญ. (มปป.). *การจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโควิด 2019 (กรณี: ไม่ได้เรียนที่โรงเรียน)*. สืบค้นเมื่อ 11 ธันวาคม 2564, จาก http://www.sakonarea1.go.th/news_file/p60033381016.pdf
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุพรรณิ บุญหนัก และธนวัฒน์ ชาวโพธิ์. (2564). *การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ในสถานการณ์แพร่ระบาดไวรัสโควิด - 19*. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 1(1), 58-64.

- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (2564). สถิติจำนวนนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ประจำปีภาคเรียนที่ 1/2564. สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2564, จาก https://regis.sru.ac.th/2021/12/22/statistics_sru1-64/
- อดุลย์ วังศรีคุณ. (2557). การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21: ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 8(1), 1-17.
- อภิรดี จิโรภาส และอัศวศิริ ลาปี่. (2561). ประเมินหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- อานันท์ สิริพิทักษ์เกียรติ, ศิริพร เพียรสุขมณี, พจนา พิชิตปัจจา และชัยวุฒิ ตั้งสมชัย. (2564). ถอดบทเรียนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัส COVID-19 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: ศูนย์นวัตกรรมการสอนและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Habermas, J. (1992). *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. Cambridge: Polity Press.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd ed). New York: Harper and Row.
- Yang, K., & Miller, G.J. (2008). *Handbook of Research Methods in Public Administration* (2nd ed). New York: Taylor & Francisgroup.